

Mednarodna konferenca

„Z lokalno pridelano hrano in gibanjem do zdravega življenjskega sloga“

Zelišča in začimbe

Maja Štraus, dipl.vzg.

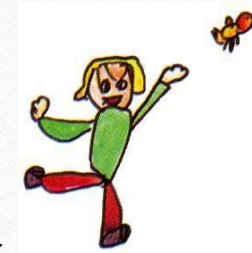
Vrtec Jadvige Golež Maribor

Dijaški dom Ivana Cankarja, Ljubljana

14. junij 2021

Vrtec Jadvige Golež Maribor

<https://vjg.si>

3 enote vrtca, 20 skupin, 45 vzgojiteljev, 378 otrok

Organizacijska enota Betnavska

(uprava vrtca)

Betnavska cesta 100

2000 Maribor

Slovenija

Organizacijska enota Cesta Zmage

Cesta Zmage 28

2000 Maribor

Organizacijska enota Ob gozdu

Ertlova ulica 3

2000 Maribor

PRIMER DOBRE PRAKSE V VRTCU IZ ŠOLSKIH LET 2018/2019 IN 2019/2020
ZELIŠČA IN ZAČIMBE

Organizacijska enota vrtca Ob gozdu – zeliščni vrt v vrtcu

Narava pritegne otroke k opazovanju, raziskovanju, spoznavanju in spontanem učenju.

Zelišča omogočajo spoznavanje narave večplastno.

Otrok je fasciniran nad potekom razvoja rastlin od semena – do rastline, cvetov in plodov. Prva otrokova doživetja v naravi pomembno vplivajo na privzgojitev spoštljivega odnosa do rastlin.

Poznavanje pomembnosti lokalno pridelane, zdrave hrane in znanja potrebnega, da vzgojimo rastlino od semena do plodov, dajejo otrokom možnost, da lahko ovrednotijo celoten potek procesa dejavnosti, ki so potrebne za to.

Odrasli z lastnim zgledom pomembno vplivamo na privzgojitev pravilnega odnosa do narave.

ZELIŠČA IN ZAČIMBE

NAMEN:

- OTROKOM PREDSTAVITI SVET ZELIŠČ
- OMOGOČITI NOVE IZKUŠNJE (SEJANJE, SAJENJE, SPREMLJANJE RASTI RASTLIN, SKRB ZA RASTLINE,..), UPORABA ZELIŠČ IN ZAČIMB
- MEDGENERACIJSKO POVEZOVANJE (OTROK, SOVRSTNIKI, VZGOJITELJI, STARŠI..)
- DATI OTROKOM DOBER ZGLED GLEDE SPOŠTLJIVEGA ODNOSA DO NARAVE
- USTVARITI BOGATO IN SPODBUDNO UČNO OKOLJE - V VSEH LETNIH ČASIH

CILJ PROJEKTA ZELIŠČA IN ZAČIMBE:

JE **MOTIVIRANJE** OTROK ZA ZGODNJE NARAVOSLOVNOVNO – OKOLJSKO OPISMENJEVANJE, ZA **MEDSEBOJNO POEZOVANJE** Z VSAKODNEVNIM OKOLJEM

GLOBALNI CILJI:

- DOŽIVLJANJE IN SPOZNAVANJE ŽIVE IN NEŽIVE NARAVE VSEJ NJENI RAZNOLIKOSTI, POVEZANOSTI, STALNEM SPREMINJANJU IN ESTETSKIH RAZSEŽNOSTIH;
- RAZVIJANJE NAKLONJENEGA IN ODGOVORNEGA ODNOSA DO ŽIVE IN NEŽIVE NARAVE;
- SPODBUJANJE RAZLIČNIH PRISTOPOV K SPOZNAVANJU NARAVE (Bahovec idr., 1999, str.38)

METODE: POGOVOR, OPAZOVANJE, RAZLAGA, DEMONSTRACIJA, IGRA, AKTIVNA UDELEŽBA OTROK, RAZISKOVANJE, ČUTENJE (prilagojene razumevanju, starosti, sposobnostim otrok, dinamiki skupine in posameznikom).

OBLIKE DELA: PRILAGOJENE GLEDE NA POBUDE IN ODZIVE OTROK (SKUPNA, SKUPINSKA, INDIVIDUALNA).

OPIS DEJAVNOSTI:

NARAVOSLOVNE DEJAVNOSTI SO BILE NAČRTOVANE NA OSNOVI ELTNEGA ČASA IN TEMU PRIMERNIH DEJAVNOSTI V ZVEZI Z VRTNARJENJEM.

ZAJETA SO BILA VSA PODROČJA DEJAVNOSTI, KI JIH DOLOČA KURIKULUM ZA VRTCE (1999).

12 zelišč, ki uspevajo v vrtčevskem vrtu:

SIVKA,
OGNJIČ,
KAMILICA,
META,
ROŽMARIN,
DROBNJAK,
MELISA,
TIMIJAN,
ŽAJBELJ,
LUŠTREK,
AMERIŠKI SLAMNIK,
LOVOR.

Otroke smo vprašali kaj so zelišča in začimbe?

Vsak otrok ima svoje izkušnje z uporabo aromatičnih in zdravilnih rastlin že iz domačega, družinskega okolja. Nekateri vedo povedati veliko o tem, celo naštevajo imena zelišč, jih opisujejo, vedo povedati za kaj jih uporabljamo, kje so jih morda že videli.... Ogromno otrok pa se je z zelišči srečevalo prvič in so pridobivali prva znanja o zeliščih, ter njihovi uporabi prav v vrtcu.

IZJAVE OTROK: KAJ SO ZELIŠČA?

STAROST: 3 – 5 LET

» Nekaj za v čaj.«

« Lahko damo v zemljo semena in malo zalivamo, pa dobimo zelišče.»

» Začimba!«

» Neka zel, čarobna juha.»

« To damo zraven, da jemo zdravo hrano.»

« Zelišče damo v ledeni čaj.»

« To je rastlina, iz nje naredimo čarobno omako.»

« Kremice delajo iz njih.»

« Nekaj za v juho.»

« Čarobni čaj.»

IZJAVE OTROK: KAJ SO ZAČIMBE?

STAROST: 3 – 5 LET

- » Doma imamo v kuhinji začimbe. Z njimi delamo pico.«
  - « Začimbo damo v juhico, da je boljša.«
  - » Babica z začimbami kuha.«
  - » Mama, ati in babi imajo doma začimbe. Z njimi kuhajo.«
  - « Začimbe damo v hrano.«
-
- « Da je boljše za jesti, damo začimbe.«
  - « List v juhi je začimba. To je Lovor. «
  - « Ati je kuhar. Ima doma, v kuhinji začimbe.«
  - « Začimba je trava, ki dobro diši. «
  - « Začimbe so dišeče rastline, ki jih daš v hrano.“

DEJAVNOSTI, KI SO POTEKALE V POVEZAVI Z ZELIŠČI:

- PREDSTAVITEV ZELIŠČ IN ZAČIMB
- OPAZOVANJE RASTI ZELIŠČ
- OZNAČEVANJE ZELIŠČ (ZAPIS IMENA)
- POIMENOVANJE, OPISOVANJE, PREPOZNAVANJE ZELIŠČ
- RASTLINE TRAJNICE, ENOLETNA ZELIŠČA
- POGOVOR OB SLIKOVNEM GRADIVU
- OGLEDE SLIKANIC ZA OTROKE Z EKOLOŠKIMI VSEBINAMI, O VRTNARJENJU, ZELIŠČIH IN ZAČIMBAH
  - PREDSTAVITEV VRTNARJENJA
  - OGROMNO NOVIH BESED IN RAZLAGA LE TEH
  - POIMENOVANJE VRTNARSKIH PRIPOMOČKOV
  - OPAZOVANJE VREMENA (VREMENSKI PIKTOGRAMI)
  - SEJANJE, KALITEV, SEJANJE, PRESADITEV, ZALIVANJE
  - UPODABLJANJE ZELIŠČ (RAZLIČNE LIKOVNE TEHNIKE)
    - IZDELAVA HERBARIJA
  - UPORABA RASTLIN, KOT ZELIŠČA IN ZAČIMBE
    - ČAJANKA
  - IZDELAVA ZELIŠČNEGA NAMAZA
- ZELIŠČNE PRAVLJICE (ZELIŠČA MALE ČAROVNICE...)
- RAZSTAVA ZELIŠČ, SUŠENJE, ZELIŠČNI SPOMIN
- ABECEDA ZELIŠČ IN ŽIVALI NA VRTU (FOTOGRAFIJE)
- SPOZNAVANJE ŽIVALI, KI JIH OPAZIMO NA VRTU
- SPONTANA IGRA OTROK NA IGRIŠČU VRTČA IN VKLJUČITEV ZELIŠČ V NJIHOVO IGRO

JESEN

To zelišče pa poznam!

Otrok tipa, prepoznava, ugotavlja, poimenuje, primerja zelišča med seboj.

Izdelava herbarija.

Otrokom predstavimo možnost izdelave knjige rastlin.

Najljubši kotiček za igro.

Spontana igra otrok na igrišču.

ZIMA

Trajnice v zeliščnem vrtu.

Katera zelišča so trajnice?

Zakaj nekaterih zelišč več ni videti?

Zakaj zelišča ne cvetijo pozimi?

Opazovanje vrta in zelišč.

Kam so se skrile vrtno žuželke?

Zakaj je zeliščni vrt ponekod tako pust?

Kaj je v čajni vrečki?

Opazujejo, raziskujejo, razmišljajo, sprašujejo, ugotavljajo, tipajo, vonjajo, okušajo...

POMLAD

Knjige o vrtnarjenju,
zeliščih in začimbah.

Semena ognjiča.

Posejali smo ognjič.

POLETJE

Zeliščni šopki.

Osvežilni zeliščni napitki.

Sušenje in razstava zelišč.

Otroci so se ob skrbi za zelišča počutili zadovoljne, ponosne, izražali so čudenje, navdušenje in naklonjenost do zelišč. Iskreno so se razveselili prav vsake vidne spremembe v obliki podaljšanega stebela, novih listov in cvetov, spremembe sami opazili in nanje tudi besedno opozorili.

Zelišča so upodabljali na področju likovne umetnosti, spontano prepevali pesmi, rajali ob zeliščni gredici, vključevali zelišča v svojo vsakodnevno igro med bivanjem na prostem, opazovali živali, ki obiščejo zelišča.

Navdušenje otrok glede zelišč in začimb je bilo izjemno, prav tako skrb za ustrezno zalivanje rastlin.

Opazovanje vrta v vseh letnih časih, daje otrokom možnost za pridobitev novih znanj, za razmišljanje, postavitev različnih vprašanj – prejemanje odgovorov nanje in vpliva na razvoj občutljivosti za botaniko.

KAMILICA

To je kamilica!

Ogled rastline.

Posadili smo kamilico.

KAMILICA

Zalivanje zelišč.

Kamilični cvetovi.

Zeliščni vrt s trajnicami.

“

Otroci niso nikdar posebno dobro poslušali starejših, so jih pa vedno zvesto posnemali.

James Baldwin

”

Pomembno je otrokom podariti dobro popotnico za življenje. Biti moramo dober zgled, omogočiti jim stik z naravo, da jo lahko opazujejo in raziskujejo, si pridobivajo svoje izkušnje. Na takšen način jo bodo znali tudi imeti radi, jo spoštovati in razumeti.

LITERATURA

Bahovec, E.D. in Cvetko, I. (1999). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ministrstvo za šolstvo in šport. Ljubljana: Zadvod RS za šolstvo.

Cornell, J. (2019). Doživljanje narave. Ljubljana. Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba.

Vrtec Jadvige Golež Maribor (2021). Spletna stran vrtca. Pridobljeno 05. 06. 2021 iz,
<https://vjg.si>

HVALA ZA POZORNOST!

Maja Štraus

maja.straus1@guest.arnes.si

Vrtec Jadvige Golež Maribor

vrtec@vlg.si